

Mi lett belőled ifjú vegyész? – Pálinkó István, a Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanára

Mikor nyertél vagy értél el helyezést kémiai versenyeken?

Kecskeméten a Katona József Gimnáziumba jártam, matematika tagozatra. Már elég régen volt, még a múlt évezredben, 1973 és 1977 között. Az osztályfőnököm kémia-fizika szakos tanár volt, aki elsős koromban elküldött Irinyi versenyre. Készületlenül mentem, ennek ellenére, legnagyobb meglepetésemre, simán továbbjutottam. A megyei fordulóra már készültünk, kiváltképpen a laborgyakorlatra, ugyanis a saját kezű kísérletezés teljesen ismeretlen volt számomra. Megnyertem. Az országos döntőre (Győrben volt), már elég sokat készültünk, de a laboratóriumi gyakorlatlanságom miatt a szóbelire már nem kerültem be. Másodikos koromban már komolyabb felkészülés után indultam a versenyen, és bejutottam a győri döntőbe, miután a megyei fordulóban második lettem. A gyakorlati forduló jobban ment, de nem elég jól ahhoz, hogy szóbelizhessek. OKTV-n is indultam harmadikos és negyedikes koromban is. A második fordulóra mindkét alkalommal bekerültem, de a gyakorlati döntőbe harmadikos koromban nem jutottam be, de negyedikes koromban igen, a második fordulóban második helyen, és végül egy helyezést csúsztatva, harmadik lettem. Így bekerültem a tág olimpiai keretbe, de a laboratóriumi gyakorlatom/ismereteim nem voltak elegendőek a szűkített csapatba kerüléshez. Különösebben jó helyezéseket sosem értem el (valahogy a döntők kísérletes részei nem mentek igazán jól). Az OKTV-n mindazonáltal egy-egy tizenhetedik helyezést sikerült elérnem, ha jól emlékszem, tizenegyedikes és tizenkettedikes koromban is.

Ki volt a felkészítő tanárod? Hogyan gondolsz vissza rá?

Felkészítő tanárom Dr. Fodor István volt. Ő volt az előbb említett kémia-fizika szakos osztályfőnök. Ő, apám helyett apám volt. Életem egyik

legnagyobb kitüntetése, hogy az évek során barátjává fogadott, és ha a megtiszteltetést még fokozni lehet, rám bízta unokáját, én vezetgetem Krisztinát a vegyésszé válás útján. Csiszta (ez Kecskemét-szerte ismert beceneve) legendás kémia tanár volt, szinte minden katonás gimnazista kívánságlistáján ő szerepelt kémia tanárként.

Milyen indíttatásból kezdte el a kémiával komolyabban foglalkozni?

Nem akartam kémikus lenni, bár jól ment a kémia már általános iskolás koromban. Ott a kémia tanárom Dr. Szepes Lajos volt (az ő unokája is nálam írt szakdolgozatot). Ő tudta, hogy kémikus leszek (én nem), és ő ajánlott Csisztának. Ő is tudta, hogy kémikus leszek, anyáméknak mondta is. De én először matematikus akartam lenni, ám elég gyorsan beláttam, hogy ehhez nem elég „elvarázsolt” a gondolkodásom. Azután meg fizikus (anyámék teljesen kétségbeestek, de Csiszta mondta neki, hogy ne aggódjanak, kémikus leszek). Sajnos, fizikusnak sem vagyok/voltam elég okos, de a kémia nagyon jól ment, élveztem, így Csisztának igaza lett (azért a fizikai kémia iránti érdeklődésem erős maradt, és ha kell, fizikai szerves kémikusnak szoktam definiálni magam).

Ismerted-e diákkorodban a KÖKÉL-t?

Ebben a formában még nem volt KÖKÉL, és elég valószínű, hogy ekkor még nem volt meg az előd lap sem, tehát nem. Versenyekre az „Így oldunk meg kémiai feladatokat” című háromkötetes feladatgyűjteményből készültünk.

Hozzásegítettek-e a pályaválasztásodhoz a versenyeken elért eredmények?

Látszott, hogy jól megy a kémia, különösen a számításos feladatok. A más irányú korai vonzalmaim ellenére nagyon szerettem a kémiát, így nem volt nehéz elköteleződni. Nem bántam meg.

Mi a végzettséged és a pillanatnyi foglalkozásod? Maradtál-e a kémiai pályán?

Okleveles vegyészként végeztem Szegeden a József Attila Tudományegyetemen. Elég jól ment, majdnem meglett az aranygyűrűs doktorság, két négyes vizsgán múltott, hogy nem, így „csak” Felsőoktatási Érdemérmert kaptam. Az egyetemen maradtam, megszereztem az összes

elérhető doktori fokozatot és címet, végimentem az egyetemi ranglétrán, és most egyetemi tanár vagyok a Szegedi Tudományegyetem Szerves Kémiai Tanszékén. Még két és fél évig én vagyok a Kémiai Intézet vezetője is. Tanítok és kutatok, mindkettőt nagyon élvezem. Az évek során a kémia életformámmá vált.

Nyertél-e más versenyt, ösztöndíjat (hazait, külföldit)?

Az egyetemi évek alatt más versenyen nem, de tudományos diákköri konferenciákon voltam. Egy alkalommal kaptam kiemelt dicséretet. Oktatói-kutatói pályám során többször is dolgoztam különféle ösztöndíjakkal külföldön (kétszer egy évet az USA-ban, hónapokat a University of Sussex-en, a Cambridge-i egyetemen és Tsukubában, Japánban, egy kutatóintézetben). Sokszor nyertem utazási támogatást konferenciákra; a kémia elvitt több, mint ötven országba.

Van-e kémikus példaképed (akár kortárs is)? Miért pont ő?

Mindjárt három zseniális kémikust is említenék, Kenneth R. Seddont, Oláh Györgyöt és Somorjai Gábort. Az első kettővel dolgoztam is, de Gábort is jól ismerem. Félelmetes kémiai intelligenciával rendelkeztek, lenyűgöző volt látni, hogy milyen gyorsan átláttak egy problémakört, és milyen eredeti gondolkodásmódjuk volt. Sajnos, már csak Gábor él, remélem, hogy ő még sokáig.

Mit üzensz a ma kémia iránt érdeklődő diákoknak?

A kémia szép, élvezetes és még hasznos is. Tényleg egy centrális tudomány. Megéri a belefektetett munkát, de anélkül nem megy.

Mi a hobbid? Van-e kedvenc anyagod?

Sok minden érdekel, történelem, építészet, festészet, kutyák, vonatok, autók, szeretek olvasni, ilyen téren lényegében mindenevő vagyok. De azért a kémia az életem. Van kedvenc anyagom, mégpedig az α -fenil-fahéjsav. A két geometriai izomerét a kicsapó vizes közeg pH-ját változtatva, könnyen és elegánsan szét lehet választani. Elbűvölt. Építettem is egy kutatási projektet köré és a vele rokon anyagok köré. Publikáltunk is ezekről az anyagokról legalább hatvan tudományos munkát.